

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹)
اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش،
صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (STCW)

شماره مسلسل: ۱۳۹۵۰۰۵۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۷/۰۴

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹)
اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور
گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (S T C W)

استخراج، تنقیح و تدوین:

مصطفی مسعودیان

بازبین و ناظر علمی:

کاظم کوهی اصفهانی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۵۰۰۵۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۷/۰۴

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲	مقدمه
۳	درآمد
۵	مرحله نخست
۶	مرحله دوم
۸	نظر نهایی شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده و با حفظ اصالت، آن‌ها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (S T C W)

درآمد

لایحه «تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (S T C W)» بنا به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۱/۸/۷ هیئت وزیران به تصویب رسید و طی نامه‌ی شماره ۴۷۳۱۴/۱۸۶۸۱۱ مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۶ برای انجام تشریفات قانونی و تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال شد. در مقدمه‌ی توجیهی این لایحه آمده است: نظر به اهمیت تأمین ایمنی دریانوردی، حفاظت از محیط زیست دریایی و ضرورت احراز صلاحیت دریانوردان به لحاظ لزوم اعمال استانداردهای بین‌المللی در سفرهای دریایی و با توجه به ضرورت همکاری بین‌المللی در صنعت دریانوردی، این لایحه جهت طی مراحل قانونی تقدیم می‌شود.

لایحه‌ی مزبور برای رسیدگی به صورت یک شوری در تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۶ به کمیسیون عمران، به عنوان کمیسیون اصلی ارسال شد که کمیسیون مزبور، مفاد آن را در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲ با اصلاحاتی به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. این لایحه در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۵ در صحن علنی مجلس مطرح و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان مجلس رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل ۹۴ قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره‌ی ۱۹۵/۱۶۷۷۳ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۷ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۲۸، از آن جهت که ضمیمه‌ی ماده واحده (= متن قطعنامه‌های کنفرانس ۲۰۱۰ اعضای کنوانسیون استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان مصوب ۱۹۷۸) توسط مجلس ارسال نشده بود، اظهار نظر در خصوص مفاد این مصوبه را ممکن ندانست و این موضوع را طی نامه‌ی شماره‌ی ۹۳/۱۰۲/۱۲۸۷ مورخ ۱۳۹۳/۴/۴ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در همین راستا، مجلس شورای اسلامی ضمایم

ماده واحده مزبور را طی نامه‌ی شماره‌ی ۱۹۵/۲۴۷۰۱ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۵ به شورای نگهبان ارسال کرد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۵/۱، مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی ندانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۳/۳/۵ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۳/۳/۲۸

ماده واحده- قطعنامه‌های شماره (۱) و (۲) کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان مصوب ۱۹۷۸ (۱۳۵۷) به شرح پیوست تصویب می‌گردد و به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت اصل هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اقدام کند.

۱- قطعنامه شماره (۱) متضمن اصلاحات ضمیمه کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه، نگهبانی دریانوردان.

۲- قطعنامه شماره (۲) متضمن اصلاحات آیین‌نامه آموزش، صدور گواهینامه و نگهبانی دریانوردان.

دیدگاه مغایرت

در این مصوبه صرفاً به عناوین قطعنامه‌های موضوع ماده واحده اشاره کرده است و دربردارنده‌ی متن این قطعنامه‌ها که بر اساس این لایحه به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد نیست؛ از این‌رو، لازم است جهت بررسی، متن قطعنامه‌های مزبور نیز برای بررسی به شورای نگهبان ارسال شود تا اظهار نظر در مورد این مصوبه ممکن شود.

نظر شورای نگهبان

از آنجا که متن قطعنامه‌های شماره (۱) و (۲) کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان مصوب ۱۹۷۸ (۱۳۵۷) ضمیمه ماده واحده به این شورا ارسال نگردیده، بنابراین اظهار نظر در خصوص مورد ممکن نبوده، مقرر فرمایید متون مذکور ارسال تا اظهار نظر شود.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۳/۳/۵ (مرحله دوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۳/۵/۱

ماده واحده- قطعنامه‌های شماره (۱) و (۲) کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان مصوب ۱۹۷۸ (۱۳۵۷) به شرح پیوست تصویب می‌گردد و به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت اصل هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اقدام کند.

۱- قطعنامه شماره (۱) متضمن اصلاحات ضمیمه کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه، نگهبانی دریانوردان.

۲- قطعنامه شماره (۲) متضمن اصلاحات آیین‌نامه آموزش، صدور گواهینامه و نگهبانی دریانوردان.

[رئیس مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۳/۴/۱۵ با ارسال نامه‌ای به دبیر محترم شورای نگهبان، قطعنامه‌های شماره (۱) و (۲) را به پیوست مصوبه مزبور به شورای نگهبان ارسال می‌دارد.]

قطعنامه (۱)

...

قطعنامه (۲)

...

دیدگاه مغایرت

الف) طبق بند (۷) مقرر ۱/۹ قطعنامه‌ی شماره (۱)^(۱)، فعالیت دریانورد در شرایط

۱. «مقرر ۱/۹ - استانداردهای پزشکی

...-۱

۷- در شرایط اضطراری، مرجع دریایی می‌تواند به یک دریانورد اجازه دهد تا زمان رسیدن به اولین بندر دارای پزشک عمومی معتمد آن عضو، بدون داشتن یک گواهینامه پزشکی معتبر فعالیت نماید، مشروط بر اینکه مدت این اجازه از سه ماه تجاوز ننماید و دریانورد مورد نظر یک گواهینامه پزشکی منقضی شده داشته باشد که اعتبار آن به تازگی به اتمام رسیده است.»

اضطراری بدون داشتن گواهینامه پزشکی معتبر تنها برای سه ماه تجویز شده است، حال آنکه ممکن است شرایط اضطراری فعالیت بیش از سه ماه را برای این اشخاص ایجاد کند. به عنوان مثال، ممکن است دریانورد، گرفتار دزدان دریایی شده باشد و شرایط اضطراری، فعالیت بیش از این مقدار (سه ماه) را اقتضا کند. از این رو، اطلاق مقید کردن اجازه‌ی فعالیت به عدم تجاوز از سه ماه از جهت شمول نسبت به مواردی که اضطرار در فعالیت دریانوردان به مدت بیش از سه ماه وجود داشته باشد، وجهی ندارد و مغایر با موازین شرع است.

ب) از آنجا که بند (۲) از مقرر ۸/۱ قطعنامه شماره (۱)،^(۱) در مقام تجویز شرب الکل است، بند مزبور مغایر با موازین شرع است. توضیح آنکه بر اساس این بند، اتخاذ تدابیر مقتضی طبق الزامات بخش (الف - ۸/۱) لازم دانسته شده است و مستفاد از الزامات این بخش آن است که استفاده مقدراری از الکل (حدی برابر پنج صدم درصد الکل در خون) تجویز شده است؛^(۲) حال آنکه از نظر شرعی، تجویز شرب الکل حرام است. بنابراین، بند (۲) از مقرر ۸/۱ از حیث تجویز شرب الکل مغایر با موازین شرع است.

دیدگاه عدم مغایرت

الف) حکم بند (۷) مقرر ۱/۹ قطعنامه‌ی شماره (۱) مبنی بر اجازه‌ی فعالیت به دریانورد در شرایط اضطراری تا سه ماه، ناظر به وضعیت‌های طبیعی است و شامل مواردی اضطراری که به بیش از سه ماه فعالیت نیاز باشد نمی‌شود. از این رو، از آنجا که موارد اضطراری (مانند حمله دزدان دریایی) از حکم این بند خارج است، بند مزبور با اشکالی مواجه نیست.

۱. «مقرر ۸/۱ - سلامت برای انجام وظیفه

۱ - ...

۲- هر مرجع دریایی باید به منظور جلوگیری از سوء استفاده از داروها و الکل اطمینان حاصل نماید که تدابیر مقتضی طبق الزامات بخش (الف - ۸/۱) ضمن توجه کافی به راهنمای بخش (ب - ۸/۱) آیین‌نامه اس‌تی‌سی‌دبلیو اتخاذ شده است.»

۲. بند (۱۰) بخش (الف - ۸/۱): «هر مرجع دریایی، می‌تواند به منظور جلوگیری از سوء استفاده از الکل، حدی برابر با حداکثر ۰/۰۵ درصد میزان الکل در خون (بی‌ای‌سی) یا مقدار ۰/۲۵ میلی گرم در لیتر الکل در بازدم و یا مقداری از الکل که بتواند به ایجاد چنین غلظتی از الکل منجر شود، را برای فرماندهان، افسران و سایر دریانوردان در حین اجرای وظایف تعیین‌شده‌ی ایمنی، امنیتی و محیط زیستی تعیین نماید.»

ب) مستفاد از بخش (الف) ۸/۱ قطعنامه‌ی شماره (۱) آن نیست که هرکسی بخواهد دریانورد شود باید این مقدار از الکل را استفاده کند، بلکه این بخش در مقام بیان آن است که دریانورد در مقام انجام وظیفه و از نظر کاری، نمی‌تواند بیش از این مقدار الکل در خون خود داشته باشد. حال در صورت استفاده از الکل به هر میزان، مطابق احکام شرعی با وی رفتار می‌شود. بنابراین، از آنجا که این بخش درصدد نفی حرمت و ممنوعیت شرب خمر نیست، مفاد آن مغایرتی با موازین شرع ندارد.

نظر شورای نگهبان

با استظهار به اینکه بخش‌های (الف) و (ب) ۸/۱ فصل هشتم و موارد مشابه آن منافاتی با قوانین مرتبط با حرمت و ممنوعیت شرب خمر ندارد، بنابراین مصوبه مرقوم خلاف موازین شرع تشخیص داده نشد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه مجلس در خصوص لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (S T C W)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، با استظهار به اینکه بخش‌های (الف) و (ب) ۸/۱ فصل هشتم و موارد مشابه آن منافاتی با قوانین مرتبط با حرمت و ممنوعیت شرب خمر ندارد، بنابراین مصوبه مرقوم خلاف موازین شرع تشخیص داده نشد.

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم نگهبان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایا فو تحت تاثیر بیج قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطرو
قانون اساسی بدون بیج ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir